

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XVIII. a Alexander III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

dinali in tali articulo subveniretur. Quare super hoc in conscientia tua nullius unquam debet scrupulus dubitationis emergere, cum res data modici pretii, quantum ad personam dantis, vel accipientis extiterit, nec alteruter eorum aliquid in mente habuerit, quod tibi possit, vel debeat, quamlibet, vel in modico lationem inferre; etsi ante electionis examinationem, & pallii receptionem, & te nolente, & penitus ignorante sit factum, & equus necessitate instantè transmissus fuerit, & collatus: nec etiam res tanti pretii reputetur, quæ accipientis animum multum movere debeat, aut ab honestatis proposito ad aliud declinare. Quod autem scriptum est: Beatus qui excutit manus suas ab omni munere: de illis donis dictum est, quæ accipientis animum allicere, vel intervertere solent, quoniam si ipsa etiam persona electi ordinatori, vel consecratori suo electuarium, medicinas, aut de optimo vino, sive de aliis huiusmodi, quæ modici pretii fuerint, & quæ voluntatem recipientis inclinare, vel movere non debeant, offerat; non tamen Ecclesia Romana accipientem, vel dantem in his delinquere, interpretari consuevit.

NOTÆ.

1. ^a **S**trigoniensis.) Ita legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 20. Sed rectius in sexta collectione legitur Archiepiscopo, quia his temporibus Strigoniensis Ecclesia Hungariæ Metropolis erat. Integra inscriptio desideratur post Concil. Lateran. part. 50. cap. 1. De Strigoniensi provincia egi in cap. 4. de postulat. Prælat.
2. ^b **Leges humane.**) Videlicet lex finalis, §. *in autem. ibi*: Cum forsitan quidam subtili reverentia tenti, nec verum sacramentum prestare putaverint; c. de fide instrum. Et l. que sub conditione 8. l. penult. ff. de condit. instit. Unde à Prætorè remissa fuit conditio iurjurandi adjecta in testamento, qui aliqui ita formidolosi erant, ut nec verum jurarent, alii ita faciles, ut omnia jurarent, dict. l. 8. quam illustrat fornerius lib. 3. rer. quotid. cap. 22. Donel. lib. 6. comment. cap. 18. A costa lib. 1. select. cap. 10. in qua parte observandi sunt textus in l. 1. §. sed ad eos ff. ad leg. Falcid. l. facta 63. §. ff. 3. ad Trebel. l. libertus 20. ff. de bon. libert. l. municipibus, l. non dubitamus 20. ff. de condit. & demonstr. l. cum pater 77. §. 23. ff. de acquir. hered. l. cum quis

decedens 37. §. Codicilis, ff. de legat. 3. l. conditiones 14. ff. de condit. instit.

^c **Psalmista.**) Psalmo 13. ubi Septuaginta legunt: *illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.*

^d **Attendenda.**) Et rectè, si enim à paupere diviti, aut à subdito superiori aliquid detur, utrumque suspectum est; si autem à divite pauperi, pius; si à divite locupleti, humanum, nisi ex causæ corruptione, aut exterioribus signis aliud iudicium sumatur. Facit etiam, quod quamvis donatio regulariter non præsumatur, l. Campanus, ff. de operibus libert. fallit si donans dives est, aut nobilis: recipiens verò pauper, ut probat Tiraquel. in tract. de nobilit. art. ult. num. 47. Facit textus in cap. 1. de donat. ubi notavi: latius profequuntur Binsfeldius in præfenti, Narbona in l. 31. gloss. 6. tit. 7. lib. 1. Rocopil.

^e **Beatus qui excutit.**) Verba sunt Isaia cap. 32. relata à Gratiano in cap. sunt nonnulli, 1. quest. 1. cap. qui rectè 11. quest. 3. Commentarium huius textus dedi in cap. 1. verbo prohibemus, hoc titul.

CAPUT XVIII.

^a Alexander III.

Veniens ad nos F. presbyter, nobis supplici relatione proposuit, quod Abbas, & Fratres sancti R. noluerunt eum in monachum recipere, quousque illis pro monachatu triginta libras dare convenit. Conventione autem facta, statim eum sequenti die monasticum habitum induerunt. Idem verò monachi triginta ^b sol. Abbas verò LX. & familia XII. pro pastu, asserentes hoc esse de ^c consuetudine monasterii, postulaverunt. Quoniam ergo rei veritas nobis non constat, & factum huiusmodi perniciosum videtur, f. t. per A. f. m. p. quat. rei veritatem inquiras, & si ita inveneris esse, Abbatem, & monachos ad restituendam pecuniam ^d præfato F. tam indignè receptam, instanter admoneas, & cum omni districtione compellas, & Abbatem, & maiores personas monasterii, pro tantæ pravitatis excessu, ab officio sacerdotali ^e suspendas. Prædicto autem F. in alio ^f monasterio præcipias, ut in habitu monastico Domino studeat servire.

NOTÆ.

- ^a **A**lexander III.) Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 1. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V,

nullibi tamen exprimitur cui rescribat Pontifex: unde cognosci non potest, de quo monasterio in præfenti agatur, ubi similis corruptela invaluerat.

I

^b Solidos.

b *Solidos.*) De quorum valore sequenti capite agemus.

c *Consuetudine.*) Quæ ut corruptela merito improbanda videtur, juxta tradita supra in cap. cum Ecclesia.

1. d *Præfatio F.*) Quia licet cum simonia vera committitur, pretium interveniens non debeat restitui danti, sed potius Ecclesiæ, pauperibus, vel cui iudex assignaverit, juxta tradita supra in cap. de hoc. 11. tamen quia in presenti casu F. bona fide dedit per exactiorem, non quia intenderet pretio illo emere habitum religionis, ideo ei justè restituitur, ut docuit Covarr. in regul. peccatum, 2. part. §. 3. de R. I. lib. 6.

e *Suspendas.*) Quæ suspensio pœna simoniaci est, ut probavi in cap. 3. hoc titul.

2. f *Alio monasterio.*) Eiusdem ordinis, & professionis; quia professio à F. emissã valuit, & tenuit, quia tantùm ingressus respectu illius monasterii propter simoniam improbat, nam cum F. intenderet se obligare Deo. pravum Abbatis factum non potuit impedire professionis effectum, ut probat Luna, & Arellano lib. 5. singul. antinom. 1. ubi exponit textum in cap. dilectus, el. 2. hoc titul. & si in presenti casu F. particeps esset simoniæ, in aliud monasterium ejusdem Ordinis, & professionis, sed arctioris vitæ, esset detrudendus: quo casu procedit textus in cap. quoniam, infra hoc titul.

COMMENTARIUM.

3. Conclusio traditur & probatur.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Pretium recipere pro habitu monastico simoniacum est, & illud recipientes suspenduntur ab officio. Probat eam textus in cap. quàm pio 1. quest. 2. cap. non satis. cap. cum in Ecclesia, cap. de regular. cap. dilectus, el. 2. cap. quoniam, hoc tit. Concil. Francofordiense can. 16. Audivimus enim, quod quidam Abbates cupiditate ducti præmia pro introeuntibus in monasterium requirunt: ideo placuit nobis, & sanctæ Synodo, ut pro suscipiendis in sancto ordine fratribus nequaquam pecunia requiratur. Concilium Melitanum can. 7. Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad conversionem veniunt, aliquã placuit occasione presumat. Oxoniense temporibus Honorii III. cap. 39. Extravag. 1. hoc titul. Trident. sess. 25. de reform. cap. 3. & de regul. cap. 16. Illustrant ultra congestos à Barbosa in presenti, Binsfeldius in cap. non satis, hoc titul. Araujo in qq. Moral. disput. 14. part. 2. art. 3. num. 14. Suarez de relig. lib. 4. de simon. cap. 17. Castropalao in opere moral. tract. 17. disput. 3. punct. 9. num. 4. alii relatis Diana 3. part. tract. 2. resol. 100. Lessius lib. 2. de justit. cap. 35. dubit. 12. Azor part. 1. instit. lib. 13. cap. 9. Tamburin. de jure Abbatis disp. 5. questio 2. & 3. Gibalinus de simon. questio 18. confectar. 9. Christ. Lup. in can. 19. Synod. 7.

4. Impugnatur tradita assertio.

Sed pro dubitandi ratione in hanc assertio- nem ita insurgo: etsi sanctiora nascentis Ecclesiæ secula repetamus, inveniemus fideles ad monasticam vitam transcentes, secum omnia bona sua offerre monasterio, in quo professionem emittebant, cap. final. de renunc. cap. in presentia, de probat. cum aliis ibi adductis. Igitur quia alienum non est à disciplina ecclesiastica de statu regulari, ut aliquod temporale offerant, qui volunt ad monasticam vitam transire. Sequentibus læuclis

usque ad nostra nihil usitatus est, quàm ut moniales vitam religiosam eligentes secum dotem afferant, quam monasterio tradant pro sua sustentatione: quam consuetudinem variis rationibus probarunt D. Thomas 2. 2. quest. 100. art. 3. ubi Aragon, & Cajetanus, Victoria in relect. de simonia, 2. part. num. 12. plures congesti à Barbosa in cap. non satis, hoc titul. Tamburin & Gibalinus ubi supra. Augetur hæc difficultas ex eo, nam Equites Ordinum Militarium sancti Jacobi, Alcantara, & Calatrava, esse veros religiosos, professionemque in religione approbata emittere, tenuerunt plures congesti à Joanne Sanchez in select. disput. 49. Diana 3. part. tract. 2. resol. 64. sed habitus hujusmodi Ordinum posse pretio dato acquiri, probarunt latè Villalobos tom. 2. titul. 37. difficult. 14. numer. 5. Diana resol. 64. Fagundez lib. 3. de contract. capit. 20. ergo licitum est pretium dare pro ingressu religionis.

Qua dubitandi ratione non obstante, verè est præsens assertio, cujus ratio provenit ex eo; nam cum status religionis sit spiritualis, ut notum est, non potest pro eo aliquid temporale exigi, juxta definitionem traditam in cap. 1. hoc titul. quare ad evitandam hanc simoniæ speciem Carthusiensis Ordo districtum adhibuit statutum relatum à Dionysio Richel. lib. 1. art. 16. in hunc modum: A novitiis nec aliquid exigatur, si Prior exegerit, sit extra sedem 40. diebus, & totidem faciat ab-simientias sine misericordia infra sex menses. Si Procurator, vel alius exegerit, sit per 40. dies novitiis, & totidem in Capitulo recipiat disciplinas. Prioratum quoque Prior, & procuratorem Procurator amittat, si eis scientibus exactio jam venerit ad effectum. Nullus etiam nostrum de rebus novitii aliquid postulet, nec ad procuratorem aliquam faciendam novitii instruat ab aliquo nostrum. Insuper prohibemus Vicariis, & Prioribus, atque conventibus monialium de cetero, ne recipient in sorores nisi quot de bonis monasterii poterunt sine penuria sustentari, nec aliquam sub cujuscumque commodi velamine recipiant, donec locus vacaverit, nec propter manera, vel etiam promissa aliquis presumant personam vestire, ne vitium committant simonia. Memorabile est illud D. Hieronymi in sua regula adducta ab eodem Dionysio dicto art. 16. Sic enim ait: Detestabilem heresim simonia, quam communi pravitate diaboli moniales assuetæ committunt, etiam in auditu horreat vestra societas. Gierzi & Simonis vos terreat pravitas. Vox Petri Vicarii Christi nunquam exeat de auribus vestris: Pecunia tua tecum sit in perditionem, existimas enim donum Dei haberi pecuniã. Communis mercatorum usus habet, ut venditio commutetur in melius; assertio namque simoniaci pecuniam esse præstantiorem dono Dei, cum illud commutat in ipsam. ad vos venientes sorores, ad Christi suscipite nuptias gratis: proponatur sanctitas pecunie, exquiratur bonitas vite, non generositas carnis, non utilitas mundi, nulla omnino pactio, nulla opinio, estimatio, seu intentio de pecunia danda proveniat, & receptionem præcedat: que pactio, sive opinio, puritatem mentis perturbat. Rectè ergo Alexander III. in presenti juxta Sanctorum PP. regulas in presenti decrevit, ab officio suspendendos esse eos, qui pro ingressu religionis, pretium temporale exigunt.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta ex dicto cap. final. de renunc. cap. in presentia, de no. probat.

probat. nam in eis & similibus agitur de iis, qui voluntariè, & ex devotione, cum se Religioni offerbant, omnia bona sua secum deferebant: quod cum ex pietate, & liberalitate fieret, non animo, vel studio emendi habitum, seu professionem monachalem, Ecclesia permittit, laudavit; at præfens assertio procedit quando conventionie facta, in itoque pacto pretium accipitur pro ingressu Religionis; tunc enim cum temporale, quod datur, habeat veram rationem pretii, simonia committitur. Nec obstat augmentum primum dubitandi rationis, pro cuius solutione sciendum est, dubium esse apud antiquos scriptores, an quando monasterium est ita tenue in redditibus, ut non sufficiat, nisi pro certo numero, ultra quem alii cupiunt in eo recipi, liceat ab eis exigere etiam ex pacto dotem pro sustentatione personæ. In qua quaestione negativam sententiam latè fundat, & contrariam impugnat Carchusianus lib. 1. & 2. de simonia. Sed affirmativa sententia verior est, dum tamen expressè caveatur, pecuniam recipi pro sustentatione monialis, non verò pro ipso ingressu. Eam defendunt DD. laudati suprà pro illustratione conclusionis. Facitque pro ea validissima ratio, nam sustentatio est aliquid temporale, & distinguitur ab ipso ingressu; ubi autem pretium datur pro re temporali, nulla committitur simonia, quamvis spirituale cum temporali annexum sit, si contractus necessariò non miscantur, nec ex illa conjunctione necessariò sequatur venditio temporali, vendi quoque spirituale ipsi annexum, ut fuse probat Gibalinus de simon. q. 5. & 6. Sustentationem autem in hoc casu separari posse ab ipso ingressu, probatur exemplo sacre ecclesiasticæ, nec non & matrimonii; nam licet pro ipsa ordinatione clericus non possit pretium temporale Ecclesiæ, vel Episcopo dare, ut probavi in cap. 1. hoc titul. tamen si beneficium ecclesiasticum non habet, saltem patrimonium sufficiens ad sustentationem debet habere, ut probavi in cap. 2. de prebend. & dignit. & eius dominium retinet, quia onus sustentationis non incumbit Ecclesiæ. Cum ergo in religioso onus sustentationis transeat in monasterium, & repugnet voto paupertatis, ut ipse retineat dominium patrimonii, rectè potest illud transferre in monasterium pro ipsius sustentatione. Hoc apertius probatur exemplo matrimonii, in quo etsi sacramentum sit, licet de marito traditur ad sublevanda ejus onera, ut probavi in cap. 2. de condit. appost. Igitur similiter in hoc connubio sacro personæ religiosæ potest dari aliqua dos monasterio non pro ipso ingressu, sed pro sustentatione, ut considerat Gibalinus de simon. q. 18. consecr. 8. Similiter & pro ingressu in confraternitate, aut pro sodalitate, potest pecunia recipi, non in pretium admissionis ad primum cœtum, sed ad sustentationem onerum sodaliti, vel ad comparationem sacre suppellectilis. Angelus in summa, verbo Simonia, num. 27. Sæ eod. verbo, num. 2. Theophilus Raynaud. tom. 16. in heterocl. spiri. part. 3. punct. 4. fol. 515.

7. *Exponitur varia opinio.*
Nec sententiam hanc evertunt primò textus in cap. quoniam, hoc titul. ubi PP. Concilii Lateran. sub gravissimis poenis prohibent, ne paupertatis prætextu moniales aliquid exigant ab iis, quas in foreces admittunt. Igitur nec pro sustentatione monialis, etsi monasterium tenue sit in redditibus, licet dotem recipere. Pro cuius interpretatione varia adduxerunt DD. Reginaldus, & alii apud Barbofam in collect. ad illum text. D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

tum afferunt, ibi agi de paupertate simulata, ut ita simonia palliaretur, non quia verè monasterium tenue esset in redditibus. Navarrus laudatus à Suarez lib. 4. de simon. cap. 17. accepit textum illum, quando moniales accipiunt plus quam necessarium erat ad monialis sustentationem. Sed verius Azor. 3. part. instit. lib. 12. cap. 16. quest. 1. Gibalinus dict. consecr. 9. textum illum accipiunt quando non pro sustentatione, sed verè pro ipso ingressu pretium exigitur; tunc enim nullo prætextu, etiam paupertatis pretium recipi valet. Nec etiam obstat textus in cap. tua nos, hoc titul. ubi clericus, qui sua bona Ecclesiæ tradidit cum pacto, ut reciperetur in canonicum, simoniacus judicatur: igitur similiter qui bona sua tradit monasterio, ut in eo recipiatur, simoniam committit; nam responderetur, in eo textu propter pactum de temporalibus ad spiritualia simoniam committi, juxta traditam in cap. 4. de pact. Nec obstat extravagans 1. de simon. ubi Urbanus V. prohibet sub excommunicatione Apostolicæ Sedi reservata, ne quid directè vel indirectè petere, vel exigere pro ingressu religionis præsumatur. Igitur nec sub paupertatis prætextu licet dotè à moniali exigere. Nam responderetur, Pontificem in eo textu novum jus non statuere, sed tantum veteres Ecclesiæ sanctiones innovare. Unde cum in eis nunquam prohibeatur aliquid recipi pro sustentatione monialis, nec Urbanus talem dotis constitutionem prohibet, sed corruptelam contra antiquas Ecclesiæ leges introductam condemnat. Nec tandem obstant varii canones congesti in cap. 1. de statu monachorum, ubi cavetur; ne plures personæ admittantur, quam ex redditibus monasterii alii possunt. Nam responderetur, in eis tantum prohiberi, ne quando monasterium plures personas alere nequit quam intrinsecus habet, alia recipiantur alendæ expensis ipsius monasterii; non tamen in eis prohiberi, tunc congruam dotem recipere ab eis, qui petunt habitum in ipso monasterio, ut docuerunt Gutierrez lib. 1. canon. quest. 32. n. 83. Suarez dict. lib. 4. de simon. cap. 17. Sanchez lib. 7. summa, cap. 23. num. 4. Binsfeldius in cap. 9. hoc titul. Gibalin. dict. consecr. 9. num. 3.

8. *De Ordinibus Militaribus.*
Nec obstat ultimum augmentum ipsius dubitandi rationis, cuius solutio pendet ex alia satis vexata quaestione, an videlicet Equites Ordinum militarium sint verè religiosi? Quam latè, & doctè novissimè examinat P. Magister F. Joannes Martinez discurs. 9. politic. moral. per totum: qui discursu sequenti amplectens sententiam Theologorum qui eos religiosos esse negarunt, resolvit quaestionem illam nostris temporibus à magnis Theologis, & Jurisperitis disceptatam, præcipue Araujo in qq. moralibus. part. 1. disp. 6. per totam, P. Andrea Mendo de Ordinib. Milit. disp. 1. q. 14. Ferro Manrique 2. part. qq. mor. q. 108. Marin. lib. 1. resol. cap. 318. an videlicet habitus Ordinum Militarium vendi possunt? Et resolvit, quod etsi in tali venditione simonia non committatur, peccatum tamen, tam contra justitiam distributivam, quam commutativam ipsorum Religionum Militarium admitti. Sed cum juxta sententiam Juristarum, seu majoris partis eorum, Equites Ordinum Militarium religiosi credantur saltem quoad plures effectus, inde juxta eorum sententiam credo in tali venditione simoniam committi. Pro qua sententia facit textus in extravag. 1. hoc titul. ubi cum Urbanus V. expressè statuit nihil esse recipiendum pro ingressu Religionis, addidit ea verba: Quovis nomi-

nenuncupatis, etiam ordinum militarium. Et in constitutionibus ipsius Ordinis D. Jacobi, tit. 15. cap. 1. ita cavetur. *Establecemos, que el maestro no reciba dineros, ni precio por la encomienda: y si alguno acometiere a darò le diera, pierda lo que le diera, y la encomienda, y el cavallo, y hagan penitencia por un anno.* Possentamen hujusmodi habitus militares beneficiari, ut vulgò dicitur, rectè probat Martinez de Prado supra.

9.
Exponitur
cap. 2. de
condit.
Apposit.

Sed suprà traditis obstat textus in cap. 2. de cond. apposit. ubi refertur, quemdam Diaconum duobus servis suis libertatem dedisse eà conditione, ut monachi fierent in ipso monasterio, in quo ipse degebat: quod factum adeo probavit Gregor. Magn. ut jussit uni ex servis illis, qui volebat tantum in clericatu manere, ut detruderetur in monasterium, aut iterum servituti subijceretur. Ex quo textu apertè constat, pro ingressu monasterii aliquid temporale dari posse. Cui

difficultati variis modis satisfacere intendunt Glossa, & repetentes ibi, quos referunt Barbosa in collect. ad illum textum, Gibalinus de simonia, quest. 6. consec. 11. Quibus omisissis dicendum est, in eo textu nihil temporale datum fuisse monasterio pro ingressu, sed tantum dominum servorum, ut eos invitaret, alliceretque ad vitam religiosam, illis libertatem promississe, si in ipso monasterio habitum susceperint, remanentque, nullà necessitate illis imposità profitendi vitam monasticam, sed tantum optione illis datà libertatis in præmium professionis religiosæ, aut permanendi in servitute. Unde sicut licet infidelis dare pecuniam, ut baptismum suscipiat, & reo capitalis criminis impunitatem concedere, ut religiosus fiat, ut probat Gibalinus dicit. quest. 6. consec. 10. multò magis licet servo libertatem dare si monasterium ingreditur.

CAPVT XIX.

^a Alexand. III.

EX tuâ fraternitatis litteris, & ^b confessione sacerdotis præsentium latoris accepimus, quod cum ad sacerdotis ordinem non aliter voluisset eum eius Archidiaconus ^c præsentare, vi. ^d sol. eidem Archidiacono solvit, & sic postea ordinem ipsum per eum præsentatus accepit. Vnde super eo, de quo nostrum consilium postulasti, tibi sic duximus respondendum, ut si hoc non est publicum, sed secretum, eundem sacerdotem secretò convenias, monens sine ulla tamen coactione, eum propensius, & inducens, ut ordinem alicujus Religionis assumat, & perpetuò ab officio, quod illicite acquisivit, abstineat. Si verò ad religionis ordinem observandum inducere eum fortè non poteris, studeas ei ad sustentationem suam aliquod ^e beneficium ecclesiasticum constituere, ad hoc, ut à sacerdotio debeat in perpetuum abstinere. Alioquin non erit tutum, cum sit secretus excessus, ipsum invitum ab eodem officio coercere; sed tamen secretam poenitentiam, secundum quod tibi visum fuerit, inungere non postponas.

NOTÆ.

1. ^a *Idem.* Alex. III. videlicet, ut legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 2. nulli tamen exprimitur cui Prælato rescribat Pontifex.

^b *Confessione.* Secretò facta, tam Episcopo, quam Pontifici; non verò sacramentali, ut notavi in cap. 2. de offic. ordin.

^c *Archidiaconus præsentare.* Juxta morem illustratum in cap. unic. de scrutin. in ordin. faciend.

2. ^d *Sex solidos.* An gravis, parvave esset hæc quantitas, petendum est ex valore solidorum; certum est enim, solidum monetam fuisse usu receptam sub Hadriano Imperatore; ejus enim mentio fit in l. si verò prætor, ff. de his qui effuderunt; & sequentibus Imperii sæculis usitata fuit, ut constat ex Novell. 123. Justin. princip. Instit. de pœna temerè litig. l. 13. C. Theodos. de suscept. & arcariis, l. unic. eod. C. de oblat. votor. Solidorum valor non idem semper fuit; nam antiquissimis temporibus ex una auri uncia sex solidi fiebant, unde solidus sextula dictus est, ut ait D. Isidorus in origin. & liquet ex illo versu Fani.

Sextula, quæ fertur, nam sex his uncia constat.

Temporibus Constantini ex una auri uncia cedebantur septem solidi; unde libra auri continebat solidos octoginta, ut patet ex l. 1. C. Theodos. de ponderat. Verùm Valentiniani tempore cautum fuit, ut ex auri libra 72. solidi fierent. Sequentibus sæculis, tam in Hispania, quam Gallia, varius fuit solidorum valor, modò valebant quatuor denarios, modò quadraginta denarios argenteos, ut constat ex lib. 3. Capitul. cap. 7. & lib. 4. tit. 25. & in Concil. Brachar. 2. can. 2. statuitur, ut Episcopus diocesim suam visitans; nihil ultra duos solidos à qualibet Ecclesia accipiat. Prosequuntur alia de solidorum valore Jacob. Gothofredus in opuscul. de mutat. moneta, Lemaitre lib. 2. de juribus Episcop. cap. 2. Hallier. de sacr. elect. cap. 7. art. 6. §. 1. Unde cognoscitur, non levem summam fuisse ab Archidiacono in præsentis casu exactam.

^e *Beneficium.* Simplex videlicet, quod non peteret administrationem sacramentorum, aliàs frustra daretur illi, cui officium denegabatur, cap. ex litteris, de excess. Prælat. Commentarium hujus textus dedi suprà in cap. 1.